

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja

1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido

Liite 1

Liite 1: Lastensuojelun sijaishuollon ammatillisen perhehoidon palvelukuvaus ehdottomine laatuvaatimuksineen

Sisällys

JOHDANTO 2

1. HENKILÖKUNTA	2
1.1. Henkilöstömitoitus	2
1.2. Henkilöstön koulutus- ja kokemusvaateet	3
1.3. Hoito- ja kasvatushenkilökunnan työssä tukeminen	5
2. AMMATILLISEN PERHEKODIN SIJAINTI, TILAT JA TURVALLISUUS	6
2.1. Sijainti	6
2.2. Tilat	6
2.3. Turvallisuus	6
3. LAPSEN SIJOITUSPROSESSI AMMATILLISEEN PERHEKOTIIN	7
4. SIJOITETUN LAPSEN HOITO JA KASVATUS AMMATILISESSA PERHEKODISSA	8
4.1. Lapsen hoitaminen ja hänen perustarpeistaan huolehtiminen	8
4.3. Lapsen itsenäistyminen tai siirtyminen pois ammatillisesta perhekodista	9
4.4. Määräaikainen tehostetun tuen palvelujakso	10
5. LAPSEN POISSAOLOT AMMATILISESTA PERHEKODISTA	10
5.1. Kotijaksot	10
5.2. Luvattomat poissaolot (karkaamistilanteet)	10
6. DOKUMENTOINTI, RAPORTOINTI JA ASIAKIRJAHALLINTA	11
7. MUUTA	11

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja	1560/2023
Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido	Liite 1

JOHDANTO

Ammatillinen perhehoito on perhehoitoa, jota annetaan yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 7 §:ssä tarkoitetun luvan perusteella ammatillisessa perhekodeissa (Perhehoitolaki 263/2015 4 §). Ammatillisella perhekodeilla tarkoitetaan toimintayksikköä, jossa sijoitettujen lasten kanssa vakinaisesti asuu (perhekotivanhempi tai) perhekotivanhemmat ja jolla on voimassa oleva aluehallintoviraston tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston myöntämä lupa tuottaa lastensuojelun ympärivuorokautista ammatillista perhehoitoa.

Ammatillinen perhehoito tarjoaa lapselle turvallisen ja kodinomaisen kasvu ympäristön silloin, kun lapsen kotona asuminen tai toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon sijoittaminen ei ole mahdollista. Lapsella voi olla taustallaan esim. puutteita huolenpidossa tai muissa kasvuolosuhteissa, riittämätöntä vanhemmuutta, traumaattisia kokemuksia, hoidon laiminlyöntiä tai kaltoinkohtelua ja hän saattaa oireilla esim. psyykkisesti, koulunkäyntivaikeuksin, lievällä päihteidenkäytöllä tai käytöshäiriöin.

Lapsilla voi olla erilaisia kulttuurisia, uskonnollisia tai kielellisiä taustoja.

Lapsen kuntoutuksellisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan ammatillisella perhehoidolla, jonka on edistettävä lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia siten, että esim. lapsen psyykkinen ja fyysinen vointi, itsetunto, sosiaaliset taidot, ikätasoinen omatoimisuus, kyky käydä koulua ja suhteet omaan verkostoon kohenevat lähtötilanteeseen nähden. Huomioitavaa on, että ammatillisia perhekoteja ei lueta lastensuojelulain 57 §:n mukaisiksi lastensuojelulaitoksiksi, joten niissä ei voida käyttää lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä yhteydenpidon rajoittamista lukuun ottamatta.

Ammatillisen perhehoidon tulee tarjota lapselle turvallista ja kuntouttavaa arkea sekä mahdollisimman pysyviä ihmissuhteita. Laadukas ammatillinen perhehoito vastaa lapsen tarpeisiin joustavasti ja läpinäkyvästi sekä arvostaa lapsen koko verkostoa. Palvelua toteutetaan lapsen asiakassuunnitelman mukaisesti.

Valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain säännökset tulee ottaa huomioon lain astuessa voimaan.

1. HENKILÖKUNTA

1.1. Henkilöstömitoitus

Henkilöstömitoituksen suhteen noudatetaan lainsäädännön velvoittamia vaatimuksia, mikäli lainsäädäntö velvoittaa korkeampaan henkilöstömitoitukseen kuin Pirkanmaan hyvinvointialueen lastensuojelun sijaishuollon hankinnassa on edellytetty.

Hoito- ja kasvatustehtävissä olevan henkilöstön määrässä ja henkilöstörakenteessa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne.

Henkilöstömitoitus lasketaan siten, että hoito- ja kasvatustehtävissä olevan vakituisen henkilökunnan määrä jaetaan ammatillisen perhekodein toimiluvan mukaisella asiakaspaikkamäärällä.

Ammatillisen perhehoidon henkilöstömitoitus hoidettavaa lasta kohden on oltava hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 0,5.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Esimerkinomaisesti: Mikäli ammatillisessa perhekodissa työskentelee vain ammatilliset perhehoitajat (2 hlöä), hoidettavia lapsia voi olla enintään 4. Tällöin täytyy suhdeluku 0,5. Mikäli lapsimäärä on 6, tulee ammatillisten perhehoitajien lisäksi hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuulua vähintään yksi koulutusvaatimukset täyttävät työntekijä, joka työskentelee työvuorolistan mukaisesti.

Mikäli ammatillisessa perhekodissa hoidetaan 7 lasta, tulee perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuulua ammatillisten perhehoitajien lisäksi kaksi koulutusvaatimukset täyttävää (2) työntekijää, joista yksi voi olla osa-aikainen.

Vähimmäismitoitusta koskeva taulukko:

Luvan mukainen asiakaspaikkamäärä	Hoito- ja kasvatushenkilökunnan määrä (ml. ammatilliset perhehoitajat) vähintään
- 4	2
5	2,5
6	3
7	3,5

Henkilöstömitoitusta laskettaessa otetaan huomioon todellinen työaika/kokoaikainen työaika. Kaksi osa-aikaista (vähintään 57 tuntia/3 viikkoa työskentelevää) työntekijää lasketaan yhdeksi työntekijäksi.

Ammatillisessa perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää (7) lasta. Samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt lasketaan mukaan enimmäismäärään.

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille ja lapsimäärä tällöin on enemmän kuin 7, tulee tällaisesta tilanteesta aina neuvotella tilaajan/sijoittavan tahon kanssa erikseen.

Vähimmäismitoitukseen lasketaan vakituinen koulutus- ja kokemusvaatimukset (huomioiden lupaviranomaisen ohjeistus) täyttävä hoito- ja kasvatushenkilökunta. Jos vakituinen työntekijä on poissa työtehtävästään esim. äitiys-, isyys-, vanhempain-, hoito- tai opintovapaan tai vastaavan pidemmäksi katsottavan poissaolon vuoksi, voidaan hänen koulutus- ja kokemusvaatimuksensa täyttävä pitkäaikainen sijaisensa huomioida mukaan vähimmäismitoitukseen.

Pelkästään hallinnollisia tehtäviä tekevää henkilökuntaa, vapaaehtoistyöntekijöitä, siviilipalvelusta suorittavia henkilöitä, oppisopimusopiskelijoita, harjoittelijoita tms. ei lasketa mukaan vähimmäismitoitukseen.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että käytettävissä on riittävästi tehtäviinsä perehdytettyjä ja vähimmäisvaatimukset täyttäviä sijaisia.

1.2. Henkilöstön koulutus- ja kokemusvaateet

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Toiminnan vastuuhenkilö:

Ammatillisella perhekodilla tulee olla yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain tarkoittama vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että toimintayksikössä toteutettavat palvelut täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Ammatillisen perhekodin vastuuhenkilöltä vaaditaan tehtävään soveltuva sosiaali-, terveys-, tai kasvatustutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto tai tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto ja alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta).

Ammatillisen perhekodin vastuuhenkilön tulee tosiasiallisesti asua kyseisessä ammatillisessa perhekodissa.

Ammatilliset perhehoitajat ("perhekotivanhemmat"):

Ammatilliseksi perhehoitajaksi soveltuu henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa.

Ammatillisessa perhekodissa tulee olla vähintään kaksi (2) perhehoitajaa, joista vähintään toisella on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä. (Perhehoitolaki 263/2015, 6 §).

Soveltuvaksi koulutukseksi katsotaan sosiaali-, terveys-, tai kasvatustutkinto (tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto) tai tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto.

Perhekodin vähintään toisella ammatillisella perhehoitajalla on vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta.

Jos ammatillisen perhekodin toisella ammatillisella perhehoitajalla ei ole alalle soveltuvaa koulutusta (vähintään sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto), suositellaan vahvasti hänen suorittavan prosessinomaisen valmennuksen perhehoitajaksi (esim. PRIDE-valmennus tai vastaava). Valmennuksen loppuraportti pitää esittää Tilaajalle Tilaajan niin pyytäessä.

Jos ammatillinen perhekoti on saanut toimiluvan enintään kolme (3) vuotta ennen Pirkanmaan hyvinvointialueen sijaishuollon palvelujen hankintasopimukseen liittymistä ja toisella ammatillisella perhehoitajalla ei ole alalle soveltuvaa koulutusta (vähintään sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto), edellytetään hänen suorittavan prosessinomaisen valmennuksen perhehoitajaksi kahden (2) ensimmäisen sopimusvuoden aikana (esim. PRIDE-valmennus tai vastaava). Valmennuksen loppuraportti pitää esittää Tilaajalle Tilaajan niin pyytäessä.

Muu hoito- ja kasvatushenkilökunta:

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla tulee olla vähintään

- sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto (tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto) tai muu lupaviranomaisen hyväksymä soveltuva korkeakoulututkinto tai
- sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta (mukaan lukien ammatilliset perhehoitajat) vähintään yhdellä (1) on sosiaalialan AMK- tutkinto (tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto).

Mitoitukseen laskettavalla muulla hoito- ja kasvatushenkilökunnalla on yhteensä vähintään kaksi (2) vuotta työkokemusta lastensuojelun sijaishuollosta.

Kaikilla työntekijöillä tulee olla vähintään hyvä suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito.

Jos luvanmyöntäjä on erityisistä syistä hyväksynyt osaksi henkilöstömitoitusta työntekijän, jolla ei ole sosiaali-, terveys- tai kasvatustieteiden perustutkintoa, vaan esim. ammattitutkinto tai erityisammattitutkinto, voi tilaaja näissä tilanteissa käyttää harkintaa, hyväksytäänkö tällainen henkilö osaksi tilaajan asettamaa vähimmäismitoitusta. Harkinnassa huomioidaan henkilön työkokemus kyseisessä toimintayksikössä ja muun hoito- ja kasvatushenkilökunnan koulutus- ja kokemusrakenne.

1.3. Hoito- ja kasvatushenkilökunnan työssä tukeminen

Palveluntuottaja on tietoinen Työturvallisuuslain mukaisesta yleisestä huolehtimisveloitteestaan ja huomioi työturvallisuuteen liittyvät velvollisuudet lain edellyttämällä tavalla (Työturvallisuuslaki 2002/738 8 §). Palveluntuottaja huolehtii, että myös työntekijät ovat tietoisia omista velvollisuuksistaan työturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Palveluntuottaja huolehtii työnantajana, että hoito- ja kasvatushenkilökunnan työhyvinvointia seurataan ja työhyvinvointia heikentäviä riskitekijöitä (esim. psyykkiset riskitekijät, työyhteisössä olevat kuormitustekijät, väkivallan uhka ja haastavat asiakastilanteet, sijaistraumatisoituminen ja myötätuntouupumuksen riskit, työolosuhteisiin liittyvät riskit) ehkäistään aktiivisilla toimilla. (Elina Östring, Työterveyslaitos; Nollatoleranssi väkivallan uhalle 18.1.2022).

Palveluntuottaja tulee laatia kirjallinen suunnitelma ammatillisen perhekodin henkilökunnan työkyvyn ylläpitämisen ja henkilökunnan pysyvyyden turvaamisen keinoista sekä epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumisesta. Suunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisessa perhekodissa on kirjallinen perehdytysuunnitelma ja riittävät ja ajantasaiset ohjeet uusien työntekijöiden (mukaan lukien sijaiset) perehdyttämiseen. Suunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökunta (mukaan lukien ammatilliset perhehoitajat) tunnistaa kasvatuskäytäntöjen ja rajoitustoimenpiteiden välisen eron.

Ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökunnalla tulee olla säännöllinen, vähintään 8 kertaa vuodessa toteutuva ulkopuolinen työnohjaus ja mahdollisuus tarvittaessa yksilötyönohjaukseen.

Palveluntuottaja laatii vuosittain päivitettävän koulutussuunnitelman koskemaan ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökuntaa (mukaan lukien ammatilliset perhehoitajat).

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Koulutussuunnitelmassa huomioidaan työn kannalta välttämättömät lääkehoito-, ensiapu-, hygieniapassi- ja turvallisuuskoulutukset ja lisäksi ajantasaista lainsäädännön tuntemusta ja ammatillista osaamista täydentävät koulutukset. Suunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

2. AMMATILLISEN PERHEKODIN SIJAINTI, TILAT JA TURVALLISUUS

2.1. Sijainti

Ammatillisen perhekodin tulee sijaita kohtuullisen lähellä lapsen kotipaikkakuntaa, koska ammatillisen perhekodin etäisyys vaikuttaa esimerkiksi sijoitetun lapsen sosiaalisten verkostojen ylläpitämiseen, palvelun toteutumisen seurantaan ja kokonaiskustannuksiin.

2.2. Tilat

Ammatillisen perhekodin pitää olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Ammatillisen perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva. (Perhehoitolaki 563/2015, 5 §.)

Ammatillisen perhekodin toimitilojen ja ympäristön on oltava lisäksi viihtyisät ja turvalliset lapsen ikä huomioiden. Toimitilojen on suotava lapselle mahdollisuus iänmukaiseen riittävään yksityisyyteen ja jokaisella lapsella on oltava oma huone, jota saa sisustaa toivomallaan tavalla ja sinne saa tuoda mukanaan itselleen tärkeitä tavaroita. Lisäksi ammatillisessa perhekodissa tulee olla tarkoituksenmukaiset yhteiset tilat, kuten keittiö- ja ruokailutila, olohuone/oleskelutila, peseytymistilat sekä riittävästi wc-tiloja.

Palveluntuottaja ei voi siirtää lapsia tilapäisesti muihin palveluntuottajan yksiköihin palveluntuottajasta johtuvien syiden vuoksi (esim. loma-aika).

2.3. Turvallisuus

Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisessa perhekodissa on osana omavalvontaa huomioitu sijoitettujen lasten ja henkilökunnan turvallisuus niin sisäisten kuin ulkoisten uhkienkin varalta. Palveluntuottaja huolehtii, että väkivallan uhka huomioidaan osana riskien arviointia (Työturvallisuuslaki 10 § ja 27 §). Palveluntuottajalla on turvallisuusriskien ja uhkien varalta (esim. väkivaltatilanteet tai läheltä piti-tilanteet) laadittuina kirjalliset turvallisuusohjeet, jotka ovat osa henkilökunnan perehdytystä.

Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisessa perhekodissa huomioidaan kokonaisvaltaisesti niin sosiaalihuollon kuin palo-, pelastus- ja terveydensuojeluviranomaistenkin vaatimukset koskien asiakasturvallisuutta. Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisessa perhekodissa on laadittu pelastussuunnitelma ja poistumisturvallisuus selvitys ja nämä ovat tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Ammatillisen perhekodin henkilökunta saa riittävän perehdytyksen turvallisuuden ylläpitämiseen (esim. haastavan asiakastilanteen kohtaaminen) ja hätätilanteissa toimimiseen (esim. alkusammutus ja poistumisturvallisuus). Myös ammatillisessa perhekodissa asuvia lapsia ohjeistetaan säännöllisesti siitä, miten heidän tulee toimia hätätilanteissa.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että ammatillisessa perhehoidossa tapahtuva lääkehoidon toteuttaminen ja lääkkeiden säilytys on varmistettu STM:n Turvallinen lääkehoito-oppaan (2021:6) mukaisesti. Ammatillisella perhekodilla on kirjallinen lääkärin allekirjoittama lääkehoitosuunnitelma. Palveluntuottajan tulee huolehtia, että jokaisella ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökunnan työntekijällä, joka osallistuu yksikköön sijoitettujen lasten lääkehoitoon, on STM:n Turvallinen lääkehoito-oppaan (2021:6) mukainen lääkehoitoon liittyvä osaaminen.

3. LAPSEN SIOITUSPROSESSI AMMATILLISEEN PERHEKOTIIN

Ammatillinen perhekoti huolehtii omalta osaltaan siitä, että se saa riittävät etukäteistiedot arviointinsa taustaksi sijoitettavan lapsen sairauksista, perhetiedoista ja -suhteista, traumataustasta, hoitokontaktien tarpeesta, mahdollisista tehdyistä tutkimuksista ja diagnooseista, ulospäin ja sisäänpäin suuntautuvasta oirehdinnasta, sijoituksen perusteesta ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Ammatillinen perhekoti arvioi saamiensa etukäteistietojen pohjalta huolellisesti mahdollisuuksiaan vastata sijoitettavan lapsen tarpeisiin ja turvata lapsen edun ja tavoitteiden mukainen sijaishuolto. Ammatillinen perhekoti tarjoaa paikkaa vain lapselle, jonka tilanteeseen se arvioi pystyvänsä vastaamaan osaamisellaan ja resursseillaan.

Ammatillisen perhekodin sopivuutta harkittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota ammatillisen perhekodin ihmissuhteisiin ja ammatillisten perhehoitajien mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata ammatilliseen perhehoitoon sijoitettavan lapsen tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti. Lisäksi on arvioitava, hyväksyvätkö muut ammatillisessa perhekodissa asuvat lapset uuden sijoitettavan lapsen ja voiko hän saada ammatillisessa perhekodissa asuviin muihin lapsiin nähden tasavertaisen aseman.

Pirkanmaan hyvinvointialueella Lastensuojelun Asiakasohjaus Luotsi-yksikön Laitospalvelut Luotsi-työryhmä vastaa asiakasohjausprosessista, joka käynnistyy lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän laatimalla sijoituspyynnöllä. Sijoituspyynnössä on kuvattu mm. lapsen tilanne, tuen tarpeet ja odotukset sijaishuoltopaikkaa koskien. Sijoituspyynnön liitteeksi asioista vastaava sosiaalityöntekijä toimittaa tarvittavia liitteitä (esim. lausunnot tai arviot koululta, hoitotaholta, työskentelevältä taholta). Laitospalvelut Luotsi etsii saamiensa etukäteistietojen perusteella lapselle hänen tuen tarpeensa ja kokonaistilanteen huomioon ottaen sopivan sijaishuoltopaikkavaihtoehdon. Asiakkaalle harkittava sijaishuoltopaikka saa sijoituspyynnön ja liitteet tutustuttavakseen oman arviointinsa tueksi. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä huolehtii sijoitusprosessin etenemisestä sen jälkeen, kun Laitospalvelut Luotsi on esittänyt mahdollista sopivaa sijaishuoltopaikkaa lapselle. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee sijoituksen ja valitsee sijaishuoltopaikan.

Ammatillisella perhekodilla on kirjallinen toimintaohje sijoitettavan lapsen tutustumis- ja muuttovaiheeseen. Ohjetta sovelletaan tarvittaessa lapsi- ja tilannekohtaisesti lapsen etu huomioiden. Ohjeessa tuodaan esille myös ammatillisen perhekodin käytänteet uutta sijoitusta harkittaessa. Toimintaohje on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Ennen sijoituksen alkamista sijoitettava lapsi ja hänen läheisensä voivat tutustua ammatilliseen perhekotiin.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Ammatillinen perhekoti huolehtii omalta osaltaan siitä, että sijoitettava lapsi kokee itsensä sinne tervetulleeksi ja muuton ammatilliseen perhekotiin turvallisena ja ennakoitavana.

Tutustumiskäynnillä huolehditaan, että lapsi saisi vastauksia askarruttaviin kysymyksiin esim. koskien asuinyksikön arkea ja hän tapaisi asuinyksikön työntekijöitä ja muita lapsia.

4. SIOITETUN LAPSEN HOITO JA KASVATUS AMMATILLISESSA PERHEKODISSA

4.1. Lapsen hoitaminen ja hänen perustarpeistaan huolehtiminen

Ammatillista perhehoitoa tarjoava palveluntuottaja ja ammatillinen perhekoti antaa sijoitetulle lapselle lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 1 § mukaiset kasvu- ja kehitysedellytykset kunnioittaen tämän yksilöllisyyttä, yksityisyyttä ja osallisuutta. Palveluntuottaja huolehtii siitä, että jokainen ammatilliseen perhekotiin sijoitettu lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Ammatilliseen perhekotiin sijoitettavalle lapselle tarjotaan mahdollisuus kiintyä perhekotivanhempiin ja kokea olevansa luonnollinen osa perhettä; häneen sitoudutaan tarjoamalla pysyviä aikuissuhteita, lämpöä ja kunnioittavaa kohtelua.

Ammatillinen perhekoti sitoutuu noudattamaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapselle laatimaa asiakassuunnitelmaa (Lastensuojelulaki 30 §). Palvelua toteutettaessa on lisäksi selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla.

Ammatillinen perhekoti huolehtii lapsen perushoidosta ja huolenpidosta. Ammatillinen perhekoti turvaa lapselle riittävän ja monipuolisen ravinnon ja huolehtii lasten erityisruokavalioista ja säännöllisistä ruokailuajoista. Ammatillinen perhekoti huolehtii, että lapsi saa riittävän levon. Ammatillinen perhekoti sitoutuu edistämään lasten terveellisiä elämäntapoja ja huolehtimaan lasten fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista.

Ammatillinen perhekoti huolehtii lapsen terveydenhoidosta, tukee lasta koulunkäynnissä, ohjaa lasta harrastuksiin, antaa lapselle sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ikätasaisen vastuunottamisen taitoja ja tukee elämäntaitojen opettelussa ja kasvamisessa kohti aikuisuutta. Ammatillisessa perhekodissa vahvistetaan lapsen positiivista minäkuvaa ja toimijuutta ja hänen tunnettaan siitä, että hän tulee hyväksytyksi omana itsenään. Lapsen kanssa muodostetaan luottamuksellinen suhde, häntä kannustetaan ja tuetaan näkemään toivoa oman tulevaisuutensa suhteen. Seksuaalivähemmistöt ja sukupuolen moninaisuus kohdataan arvostavasti. Ammatillisessa perhekodissa toteutuu lapsen osallisuus, itsemääräämisoikeus ja mahdollisuus iänmukaiseen itsenäiseen päätöksentekoon. Ammatillisessa perhekodissa huolehditaan, että lapsella on tieto hänen oikeuksistaan ja oikeusturvakeinoista. Taustamateriaalina voidaan hyödyntää esim. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisua 3/2021 ”Kaikkein tärkeimmät asiat, nuoren oikeus oikeuksiaan koskevaan tietoon sijaishuollossa” ([Kaikkein tärkeimmät asiat - Nuoren oikeus oikeuksiaan koskevaan tietoon sijaishuollossa \(lskl.fi\)](#)). Lasta tuetaan yhteydenpidossa oman sosiaalityöntekijänsä kanssa.

Ammatillisessa perhekodissa huolehditaan siitä, että lapselle haetaan hänelle kuuluvat taloudelliset etuudet ja hänen tarvitsemansa palvelut. Ammatillinen perhekoti huolehtii lapsen tarvitseman kuntoutuksen järjestämisestä ja osallistuu tarpeen mukaan lapsen kuntoutukseen. Ammatillisen perhekodin tulee ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, jos lapsi tarvitsee

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

sairaalahoitoa. Kasvatus- ja hoitotyössä huomioidaan lapsen kulttuurinen, kielellinen ja uskonnollinen tausta ja sitä kunnioitetaan.

Ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökunta auttaa lasta ratkaisemaan ongelmatilanteita, tukee hänen kuntoutumistaan ja identiteetin rakentumista ja työstää lapsen elämäntarinaa yhdessä lapsen kanssa.

Ammatilliset perhehoitajat ja muu hoito- ja kasvatushenkilökunta pitävät asiakassuunnitelmassa sovitulla tavalla yhteyttä lapsen perheeseen kertoen lapsen kuulumisista, arjen sujumisesta, koulunkäynnistä jne. Lapsen ja hänen perheensä välistä vuorovaikutusta tuetaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti tehtävällä yhteistyöllä perheen kanssa, jonka tulee olla sekä asiakassuunnitelman että sen pohjalta laaditun hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaista. Lapsen perhettä tavataan sijaishuollon aikana säännöllisesti, tuetaan lapsen ja hänen läheistensä säännöllistä yhteydenpitoa (asiakassuunnitelman mukaisesti) ja huolehditaan yhteydenpidon turvallisuudesta ja lapsen edun toteutumisesta. Lapsen lähiverkostoa otetaan mukaan hoitotyöhön oman lapsensa asiantuntijoina, joilla on paras tieto- ja kokemuspohja elämästä lapsen kanssa. Perheen jälleenyhdistämistä suunniteltaessa ja toteuttaessa perheen kanssa työskennellään asiakassuunnitelmassa sovitulla tavalla.

Ammatillinen perhekoti tekee säännöllistä ja suunnitelmallista yhteistyötä myös muiden lapselle läheisten henkilöiden sekä viranomaisverkoston kanssa.

Ammatillinen perhekoti huolehtii, että lapsella on asianmukaiset ja ikätasoiset varustukset, kuten vaatteet, jalkineet, lelut ja harrastus- ja urheiluvälineet.

Ammatillisen perhekotiin sijoitetulla lapsella on oltava puhelimen lisäksi käytettävissään ammatillisen perhekodin puolesta vähintään yksi tabletti tai tietokone, jolla lapsi voi olla yhteydessä viranomaisiin ja muihin hänelle tärkeisiin palveluverkostoihin. Ammatillisessa perhekodissa tulee olla toimiva internet-yhteys sekä videoneuvottelumahdollisuus.

4.3. Lapsen itsenäistyminen tai siirtyminen pois ammatillisesta perhekodista

Ammatillinen perhekoti huolehtii, että sieltä pois muuttaminen tuntuisi lapsesta mahdollisimman turvalliselta ja ennakoitavalta. Ammatillinen perhekoti tukee lapsen suunnitelmallista siirtymistä seuraavaan elämänvaiheeseen (esim. jälleenyhdistämistilanne, siirtyminen jälkihuoltoon itsenäistymisvaiheessa, toiseen sijaishuoltopaikkaan siirtyminen). Kaikki lapselle sijoituksen aikana hankitut vaatteet, apuvälineet, harrastusvälineet, henkilökohtaiset tarvikkeet jne. ovat lapsen omaisuutta ja ne annetaan lapselle mukaan hänen siirtyessä muualle ammatillisesta perhekodista.

Sijaishuoltopaikan muutostilanteissa ammatillinen perhekoti sitoutuu hoitamaan ammatilliseen perhekotiin sijoitettua lasta siihen asti, kunnes lapsi siirtyy sieltä muualle, kuitenkin vähintään sopimuksenmukaisen irtisanomisajan. Ammatillinen perhekoti toimii turvallisesti ja lasta tukien silloinkin, kun kyse on äkillisestä ja suunnittelemattomasta sijaishuoltopaikan muutoksesta.

Palveluntuottaja huolehtii, että ammatillisessa perhekodissa on laadittu nuoren itsenäistymistyöskentelyä koskeva kirjallinen suunnitelma. Suunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Ammatillisen perhekodin tulee huolehtia siitä, että itsenäistymistyöskentely aloitetaan täysi-ikäisyyttä lähestyvän nuoren kanssa riittävän ajoissa. Itsenäistymistyöskentelyllä tarkoitetaan arjessa selviytymisen taitojen opettelemista (pyykinpesu, ruuanlaitto, rahankäyttö ym.), ensisijaisten sosiaalietuuksien kartoittamista/hakemista ja tarvittavien terveydenhuollon hoitokontaktien jatkumisesta huolehtimista. Lisäksi se pitää sisällään nuoren tukemista urasuunnittelussa, koulutuksen tai työpaikan hankkimisessa tai muun mielekkään tekemisen järjestymisessä. Itsenäistymistyöskentelyn myötä nuorella tulee olla sellaiset perustiedot ja taidot, jotka tukevat nuoren siirtymistä sijaishuollosta itsenäisempää asumista kohti. Taitoja opetellaan myös niiden nuorten kanssa, jotka muuttavat ammatillisesta perhekodista takaisin vanhempien tai muun läheisen luokse. Jälkihuoltoa suunnitellaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja se on kirjattuna asiakassuunnitelmaan.

4.4. Määräaikainen tehostetun tuen palvelujakso

Lapsen voinnin niin vaatiessa, voidaan hänelle järjestää määräaikainen tehostetun tuen palvelujakso. Palvelun tilaaja päättää palvelujakson käyttöönotosta. Palvelujakson pituus on 1–3 kuukautta kerrallaan. Palvelujakson toteutus suunnitellaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, sijaishuoltopaikan edustajan, lapsen ja hänen vanhempiansa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kesken.

Palveluntuottaja laatii kirjallisen suunnitelman, mistä ilmenevät palvelujakson tavoitteet, aikataulu ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja toimittaa tämän lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Palvelujakson päätyttyä palveluntuottaja toimittaa sosiaalityöntekijälle kirjallisen arvion siitä, miten palvelujakson tavoitteet on saavutettu ja lisäksi pyydettäessä tilaajalle selvityksen siitä, kuinka paljon tehostettua tukea käytettiin/vrk (tuntimäärät). Palvelujaksoon sisältyy lapselle laadittu oma viikko- ja päiväohjelma, jossa on huomioitu lapsen erityistarpeet. Koulunkäynnin erityisjärjestelyt turvataan tarpeen mukaan.

Tehostetun tuen palvelujakson toteuttamiseksi otetaan käyttöön yhden (1) työntekijän lisäresurssi sille ajankohdalle vuorokaudesta, jolloin lapsi eniten hyötyy tehostetun tuen palvelujaksosta. On tärkeää, että lapsen kanssa työskentelevät hänelle entuudestaan tutut työntekijät. Määräaikaisen tehostetun tuen palvelujakson kustannukset korvataan vain niiltä vuorokausilta, kun lapsella on tosiasiallisesti ollut tehostettua tukea. Määräaikaisen tehostetun tuen palvelujakson kustannuksista vastaa tilaaja. Tilaajan asettama hinta on enintään 130 eur/vrk.

5. LAPSEN POISSAOLOT AMMATILISESTA PERHEKODISTA

5.1. Kotijaksot

Kotiviikonloput ja muut poissaolot jaksot ammatillisesta perhekodista lapsen perheen tai muun lähiverkoston luokse suunnitellaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa osana lapsen asiakassuunnitelmaa. Lapsella on oltava aina oikeus palata ammatilliseen perhekotiin, jos esim. kotijakso ei suju suunnitelmien mukaisesti.

5.2. Luvattomat poissaolot (karkaamistilanteet)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Palveluntuottajalla on kirjallinen toimintasuunnitelma mahdollisten luvottomien poissaolojen varalta. Toimintasuunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Karkaamistilanteessa varaudutaan huomioimaan sopimuskauden aikana annettavat mahdolliset kansalliset ja paikalliset ohjeet.

Ammatillinen perhekoti ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle (tai tilanteen niin vaatiessa virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystykseen), jos lapsi poistuu ammatillisesta perhekodista luvottomasti tai jättää sinne palaamatta sovitun mukaisesti. Ensisijaisesti palveluntuottaja ja ammatillinen perhekoti vastaavat lapsen aktiivisesta etsimisestä, kiinniottamisesta, hakemisesta takaisin ammatilliseen perhekotiin viivytyksettä ja aiheutuneista kustannuksista.

Lapsen olinpaikan selvittyä ammatillisen perhekodin ja lapsen sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin ammatilliseen perhekotiin, ellei lapsi palaa sinne vapaaehtoisesti. Lapsen kuljettamisessa on aina oltava mukana ammatillisen perhekodin hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä tai lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen.

6. DOKUMENTOINTI, RAPORTOINTI JA ASIAKIRJAHALLINTA

Ammatillisen perhekodin tulee täydentää yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa asiakassuunnitelmaa erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmalla (Lastensuojelulaki 30 a §), jota tarkistetaan säännöllisesti ja aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa.

Ammatillisella perhekodilla on käytössä systemaattiset lasta koskevien tietojen kirjaamiskäytännöt. Ammatillisella perhekodilla tulee olla käytössään toimintaan soveltuva sähköinen asiakastietojärjestelmä, johon lapsen hoidon kannalta tarpeelliset kirjaukset voidaan tehdä luotettavasti vähintään viikoittain.

Lapsen tilanteesta raportoidaan vähintään kolmen kuukauden välein kirjallisesti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Lapsen asiakirjoja säilytetään huolellisesti vähintään kahden lukon takana. Myös sähköiset asiakirjat tulee olla lukituksen takana ja lokitietojen osalta jäljitettäviä. Palveluntuottajan tulee antaa asiakastiedot tilaajalle toiminnan päättyessä tilaajan ohjeiden mukaisesti, eikä tietoja saa jättää palveluntuottajan omiin järjestelmiin.

Ammatillisen perhekodin säännöt ja toimintakäytännöt ovat esitetty kirjallisesti ja ne ovat asianosaisten ja tilaajan saatavilla.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että kaikki ammatillisen perhekodin kirjalliset materiaalit päivitetään vuosittain ja aina tarvittaessa.

7. MUUTA

Palveluntuottaja sitoutuu liittymään myöhemmin sovittavalla tavalla valtakunnalliseen Kanta-asiakastietojärjestelmään. Palveluntuottajalta edellytetään sitoutumista Lasteri-tietopohjan käyttämiseen, jos Lasteri-tietopohja otetaan käyttöön Pirkanmaan hyvinvointialueella.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinja 1560/2023

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoido Liite 1

Palveluntuottaja huolehtii, että asuinyksikössä otetaan huomioon sijaishuollon laatuksriterit (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2019:8, Sijaishuollon laatusuositus, s. 62–73).

